

• **MINISTRIA E FINANCAVE E REPUBLIKËS SË KAZAKISTANIT**

KONTABILITETI DHE AUDITIMI I TI-SË: DREJT NJË ZHVILLIMI TË QËNDRUESHËM

Nur-Sultan, 2021

Reforma e kontabilitetit dhe sistemi i raportimit i institucioneve shtetërore

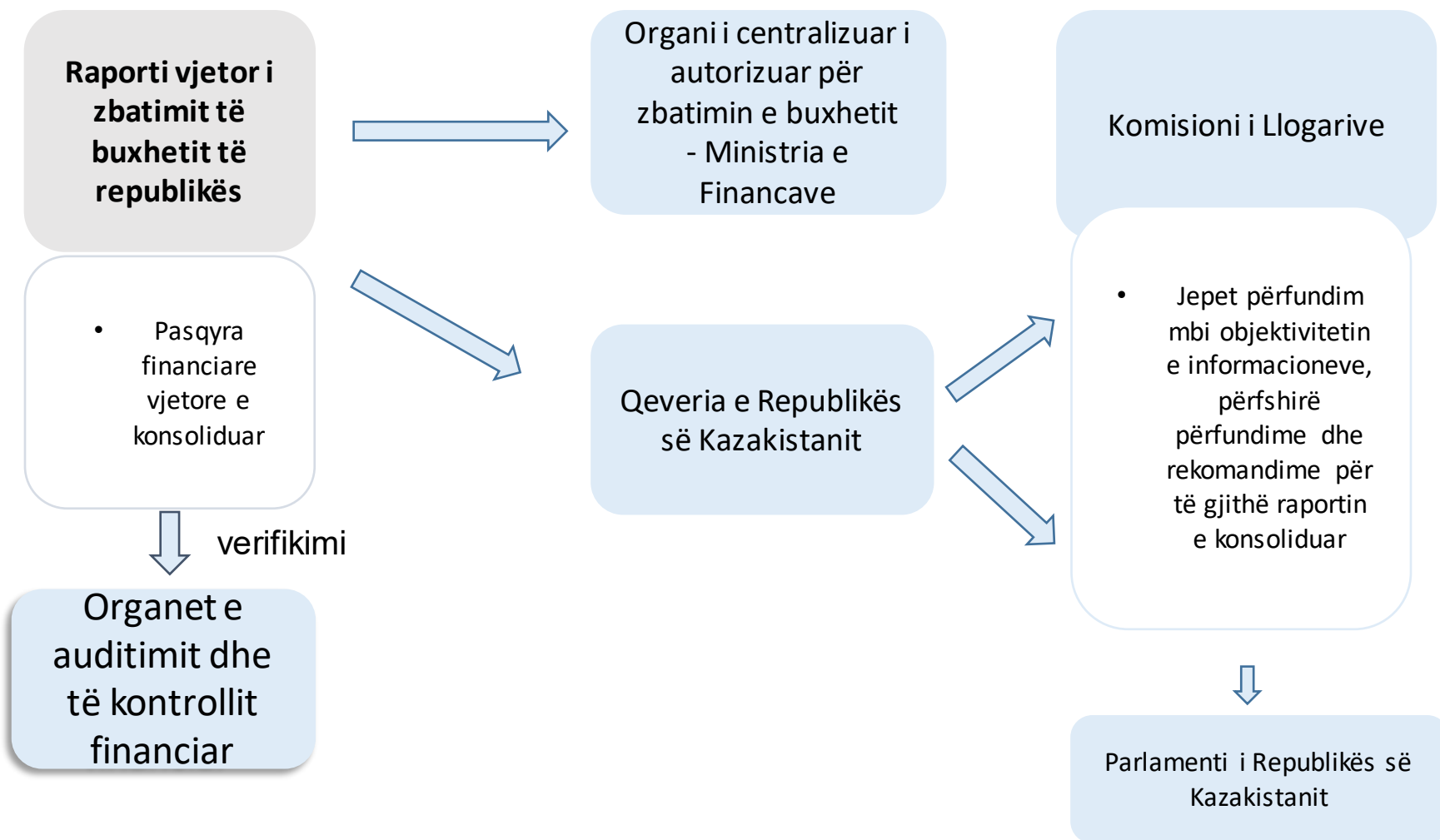
Treguesit kryesorë të vlerësimit të dokumenteve strategjike janë 78% në përputhje me OZHQ-të (vlerësim i kryer nga UNDP dhe Instituti për Kërkime Ekonomike)

Pas 1 janar 2013 në të gjitha institucionet shtetërore është kryer kalimi drejt metodës me të drejta dhe detyrime të konstatuara

Brenda kuadrit të sistemit informatik “e-Ministria e Financave”, është hartuar një nënsistem “Mbledhja dhe konsolidimi i raporteve financiare dhe buxhetore” Aktualisht, po vihet në zbatim nënsistemi në institucionet shtetërore dhe në organet e vetëqeverisjes vendore.

Në pajtim me rregullat e Kodit të Buxhetit, në 2019, pasqyra e konsoliduar financiare përshihet në raportet vjetore të zbatimit të buxhetit të republikës.

Hartimi i raporteve të konsoliduara për zbatimin e buxhetit të republikës

Miratimi i pasqyrës financiare të konsoliduar

- Për herë të parë, Komisioni i Llogarive doli me opinion me rezerva për PFK-në e vitit 2019 për shkak të këtyre problemeve:
- Mosrivlerësim i aktiveve afatgjata përmes indeksimit dhe pasqyrimit prapaveprues në pasqyrat financiare më datën e kalimit drejt vlerës së drejtë
- Operacionet e sektorit thujsepublik nuk janë paraqitur në aktive dhe pasive zë për zë
- Pabarazia e sistemeve të informacionit dhe mospërputhja e informacioneve të dhëna në pasqyrën buxhetore dhe financiare, si edhe mungesa e vlerësimit në regjistrin e pasurive të republikës për plotësi.

- të përcaktohen rregullat për identifikimin dhe klasifikimin e organizatave që kanë çuar në konsolidim;

- të mendohet mundësia e rivlerësimit të aktiveve afatgjata të institucioneve shtetërore (toka, troje, ndërtesa dhe vepra) më shumë koston – sa të jetë nevoja, A kemi nevojë për koston të mëdha për rivlerësimin kur pasuritë e paraqitura nga shteti nuk ndryshojnë dhe nuk ka plane për t'i shitur;

- të përmirësohet mekanizmi i kontabilizimit të investimeve publike kur i kalohen sektorit thujsepublike;

- të sigurohet krahasueshmëria e të dhënave të PFK-së së organeve shtetërore me Regjistrin e Pasurive të Republikës dhe raportet financiare;

- të kryhen kontrole sistematike të informacioneve që japin institucionet shtetërore, duke i krahasuar të dhëna nga disa burime.

Auditimi i brendshëm vjetor i PFK-së së një institucioni shtetëror duhet të funksionojë si një instrument parandalues. Organet e auditimit të brendshëm duhet të intensifikojnë përpjekjet për të identifikuar të gjitha risqet e analizës financiare dhe të analizës së faktorëve që çojnë në realizimin e tyre (në 2020, kontrolli i lartë i shtetit dhe degët e tij në terren kryen rreth 2,177 veprimtari auditimi, gjatë së cilave janë mbuluar 2,5 miliardë dollarë amerikanë); Shërbimet e auditimit të brendshëm kryen 459 veprimtari auditimi, duke mbuluar rreth 7 miliardë dollarë amerikanë fonde).

Përvoja ndërkombëtare e Objektivave për Zhvillim të Qëndrueshëm

Rusia

France

Koreja e Jugut

Në kontabilitet përdoret një softuer i zhvilluar brenda vendit

«1C-Accounting»

«Chorus»

«dBrain»

Konfigurimet e sistemit i kanë çuar përpara aftësitë për shkëmbim të dhënash dhe integrim me çdo sistem informatike.

«1C-Accounting» të jep mundësi:

- të kursesh kohë gjatë bërjes së pagesave kundërpalëve;
- të minimizosh gabimet;
- Të ulësh kostot përmes rritjes së efikasitetit dhe cilësisë së kontabilitetit me anë të automatizimit të shkëmbimit elektronik të dokumenteve.

Krijuar për të mbështetur reformat e qeverisë. Për një pamje grafike të procesit të programimit, Chorus është i pajisur me një sërë funksionalitetesh:

- versioni në rrejt që të jep mundësi të transferosh mesazhe midis ministrisë dhe degëve lokale;
- Versioni me mbrojtje nga mbishkrimi për kontrolluesit e jashtëm, mundëson rishikimin e politikës shtetërore kundrejt thjeshtimit të procedurave.

Sistemi menaxhon të gjithë ciklin e menaxhimit të financave kombëtare, që nga hartimi i planeve të menaxhimit të financave, te menaxhimi i aktiveve dhe i borxhit, te kontabiliteti dhe shlyerja, e deri te vlerësimi i rezultateve. Sistemi përfshin module të integruara:

- planifikimi i buxhetit;
- menaxhimi i projekteve;
- pagesat;
- të ardhurat;
- shërbimet e kontabilitetit;
- Menaxhimi financiar.

Certifikimi

Në kuadër të bashkëpunimit të Ministrisë së Financave me Bankën Botërore, janë trajnuar 52 punonjës të ministrisë dhe të dikastereve të tjera (44 certifikata “kontrolli i shtetit dhe siguria” dhe “Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit të Sektorit Publik (SNKSP)”) – Duhet të rritim kapacitetet njerëzore për të siguruar zbatim efektiv të **SNKSP**-ve

Sistem unik informatik i kontabilitetit

Paragraph 17 of the Plan for the Implementation of the Concept of Public Administration Development until 2030 includes the optimization of supporting divisions of state bodies by transferring them to a competitive environment, or their centralization in authorized bodies.

On January 26, 2020 at an expanded meeting of the Government, President Tokayev K. K. pointed out the lack of active work on the centralization of auxiliary functions, such as accounting. It was instructed to extend the experience of «Samruk-Kazyna» Joint Stock Company on the creation of common service centers to the public sector.

TI aktual

Më se 20.000 institucione shtetërore, organizata buxhetore (shkolla, kopshte, spitale etj.)

1 •SAP

2 •1C

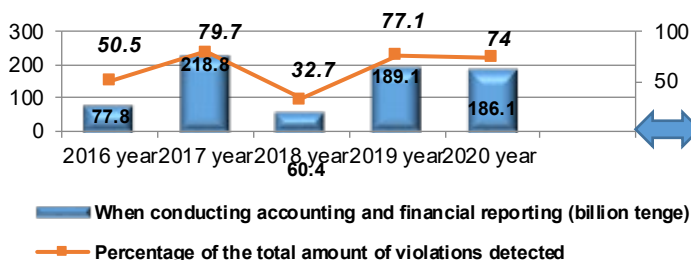
3 •Parus

4 •Looka-budget

5 •Esep

6 •Tjetër

Shkeljet në kontabilitet dhe raportimin financiar

Sistemi unik informatik i kontabilitetit

Kryerja e kontrollit (auditimit) elektronik të shtetit

Ulja e rrezikut të korrupsionit

Ulje trefish e kostove të mirëmbajtjes së softuerit (nga 8,1 miliardë tenges (19 milionë \$) në 2,7 miliardë tenges (6,3 milionë \$))

Kontabilitet transparent nga dokumenti parësor deri në pasqyrat e konsoliduara financiare

Ulje e shkeljeve kontabël (sipas raporteve të Komisionit të Kontabilitetit: në 2017 - 82,5% në 2018 -59,5%.)

Autoriteti i operatorit të sistemit informatik të kontabilitetit:

Siguron krijimin, zhvillimin dhe mirëmbajtjen e sistemeve informatike të kontabilitetit

Menaxhon projektet për zhvillimin e sistemeve informatike të kontabilitetit

Siguron konsultimin dhe ndihmën praktike për njësitë kontabël

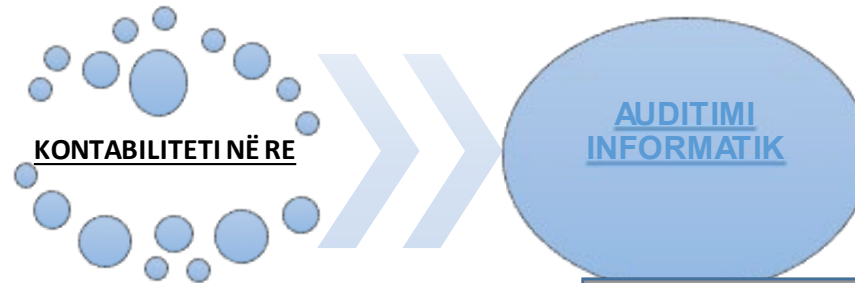
Ndërvepron me njësitë e autorizuara për integrimin e sistemeve informatike të kontabilitetit, burimeve elektronike shtetërore dhe sigurinë informatike

Siguron mbrojtjen informatike, ruajtjen e informacioneve elektronike të sistemeve informatike të kontabilitetit

Përpunon informacionet e sistemit informatik të kontabilitetit

Të jep mundësi të bësh kontroll nga zyra, të kontrollosh jetën e shfrytëzimit të aktiveve të qëndrueshme dhe të kontrollosh tepricat në magazinë

Futja në zbatim e kontabilitetit informatik

Nuk ka një regjistër të projekteve të investimeve me një cikël jete, si edhe një kontroll të dyfishtë në regjistrin e pasurive shtetërore

Pas vitit 2016, më se 18 mijë raporte auditimi janë dërguar në “Databazën unike të kontrollit të shtetit” nga komiteti i kontrollit të shtetit, shërbimet e auditimit të brendshëm. Por, nuk u është bërë një analizë masave parandaluese

Nuk ka integrim dhe informacion financiar për SNK të fokusuar në konsultim

Treguesit përkatës të OZHQ 17:
17.1.2: Ç’pjesë e buxhetit të brendshëm financohet me tatim-taksa të brendshme
17.17.1: Shuma e shpërndarë për PPP-të dhe partneritetet me shoqërinë civile (Duhet shënime shpjeguese në SNKSP për këto kontrata) SNKSP 32 “Kontratat e koncesioneve të shërbimit” – nuk jepen si informacione shpjeguese

“Depozituesi i pasqyrave financiare” si sistem informatik përmban rreth 33.000 llogari financiare të shoqërive me interes publik dhe më se 22.000 raporte auditimi. Përgjegjësia administrative për shmangien e auditimit të detyrueshëm përfshin 183 SHIP dhe për mosdorëzimin e pasqyrave financiare 304 (487 SHIP)

Për të kaluar plotësisht në auditimi elektronik, lipset krijimi i një sistemi kontabël informatik

Zhvillimi i kontabilitetit informatik propozohet të realizohet me faza, në ngjashmëri me sistemin e prokurimit publik

Rezultatet e Pritura:

- dorëzimi i pasqyrës së konsoliduar financiare të audituar (qasja e pasqyrës së bilancit) për raportin e Qeverisë së Republikës së Kazakistanit dhe Komisionit të Llogarive përpara Parlamentit të Republikës së Kazakistanit
- miratimi i masave parandaluese për të parandaluar keqparaqitjen e pasqyrës së konsoliduar financiare
- parashikimi i të ardhurave dhe ulja e kostove vjetore prej 5,4 miliardë tenge (13 milionë \$) për mirëmbajtjen e sistemit

Treguesit kyç të OZHQ-ve

Marrëdhënia kërkon dhënien e shënimeve shpjeguese në pasqyrat financiare (SNRF dhe SNKSP)

Ndryshimi i pikës 125 të SNKSP 31 për dhënie informacionesh shpjeguese të hollësishme (jo vetëm vlera agregate)

Nuk ka asnjë SNKSP për: 1) burimet e pasurisë kombëtare dhe pakësimin e tyre 2) Marrëveshjet e menaxhimit të fondeve të besimit

Fusha ekonomike

- Të ardhurat – depozituesi i raportimit financiar
- Vlera e shtuar (vlera e shtuar bruto, VSHB)
- Vlera e shtuar neto (VSHN)
- Tatimet dhe pagesa të tjera në shtet – sistemi informatik i autoriteteve tatimore
- Investime të gjelbra – AIFC, Kase
- Investime në komunitet
- Shpenzime gjithsej për kërkim dhe zhvillim – Depozituesi i raportimit financiar
- Përqindja e prokurimeve lokale – sistemi informatik i prokurimeve publike

- ### Fusha mjedisore
- Riciklimi dhe ripërdorimi i ujit
 - Efikasiteti i përdorimit të ujit
 - Stresi i ujërave
 - Pakësimi i mbetjeve
 - Ripërdorimi, rifutja në prodhim dhe riciklimi i mbetjeve
 - Mbetjet e rrezikshme
 - Gazet serrë 1
 - Gazet serrë 2
 - Lëndët dhe kimikatet që pakësojnë ozonin
 - Energjia e rinovueshme
 - Rendiment i energjisë

Fusha shoqërore

- Përqindja e grave në poste drejtuese
- Numër mesatar orësh formimi në vit për punonjës
- Shpenzime për formim personeli në vit për punonjës
- Paga dhe përfitime personeli, sipas llojit dhe seksit
- Shpenzime për jetën dhe shëndetin e punonjësve
- Shpeshtësia/përqindja e lëndimeve në punë;
- Përqindja e punonjësve të mbuluar me kontrata kolektive

Fusha institucionale

- Numri i mbledhjeve të këshillave dhe shkalla e frekuentimit
- Numri dhe përqindja e anëtareve femra në këshilla
- Anëtarët e këshillave sipas grupmoshës
- Numri i mbledhjeve të komitetit të auditimit dhe shkalla e frekuentimit – roli i shërbimeve të auditimit të brendshëm (raportimi)
- Kompensimi: shpërblimi total për anëtar këshilli administrimi (si për anëtarët e brendshëm ashtu edhe ata të jashtëm)
- Shuma e gjobave të paguara ose për paguar
- Numër mesatar orësh formimi antikorrupsion në vit për punonjës – nga sistemi i thesarit

UNCTAD është sekretariati i Grupit Ndërqeveritar të Punës të Ekspertëve për Standardet Ndërkombëtare të Kontabilitetit dhe Raportimit (ISAR).

ISAR është themeluar në 1982 dhe është selia e sistemit të OKB-së për kontabilitetin dhe raportimin e ndërmarrjeve. Drejtorja e Kontabilitetit, Auditimit dhe Metodikës së Vlerësimit i ka dërguar letër Presidencës për nevojën për t'i përdorur OZHQ-të në llogaritjen e efektit ekonomik dhe shoqëror të shpenzimeve buxhetore

Më 3 korrik 2020, u miratuan shtesa dhe ndryshime në Ligjin për Veprimtaritë e Auditimit, që parashikojnë krijimin e një organi mbikëqyrjeje – Këshillin Profesional

MF RK

Marrëveshja e Auditimit

Provimi i kualifikimit:

Teston dijet në këto fusha:

- veprimtaritë e auditimit;
- legjislacioni i shtetit anëtar për auditim dhe kontabilitetin;
- SNRF dhe SNA;
- menaxhimi i riskut, kontrolli i cilësisë së brendshme të punës;
- kontabiliteti i drejtimit;
- etika profesionale dhe pavarësia e audituesit;
- teoria e kontabilitetit;
- analiza financiare dhe kontabiliteti financiar.

Dhe gjithashtu

- a) teknologjia informatike dhe sistemi kompjuterik;
- b) matematika, statistika;
- c) legjislacioni fiskal, civil dhe i punës i shtetit anëtar;
- d) teoria e përgjithshme ekonomike, financa, mikroekonomia;
- e) parimet bazë të drejtimit financiar të organizatës.

Përvoja praktike :

Përvoja minimale në punë prej të paktën 3 vjetësh.
Njëkohësisht, të paktën 1 vit nga 3 vitet e fundit të punës duhet të jetë në fushën e organizimit të auditimit.

Auditues dhe
organizata
auditimi

MF RK

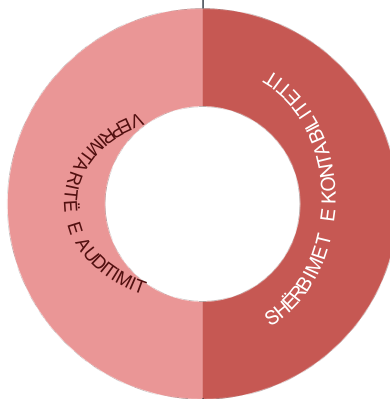
Marrëveshja

Kërkesat :

Brenda 2025, zhvillimi në territorin e EAEU të kërkesave të përgjithshme për ofruesit e shërbimeve në fushën e raportimit dhe të kontabilitetit në një shtet anëtar që ushtron aktivitet në territorin e një tjetri shtet anëtar.

Kontabilistët dhe
organizatat
kontabël

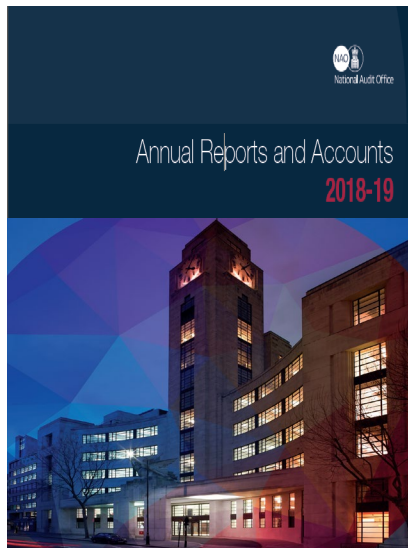

CERTIFIKIMI I KONTABILISTËVE :

- Në Republikën e Kazakistanit certifikimi “kontabilist profesionist”
- në Republikën e Armenisë, Republikën e Bjellorusisë, zbatohet,
- në Republikën e Kirgizstanit, nuk ka,
- Në Federatën Ruse, kryhet në mënyrë vullnetare.

Është në përputhje me Standardin Ndërkombëtar të Edukimit 8 “Kërkesat për kompetencën e specialistëve të auditimit të IFAC-ut (IFAC)”

Materialë shtesë:

National Audit Office performance against the environmental targets in the Greening Government Commitments

Plant, equipment and purchased energy

Target
16%
reduction in CO₂e
(compared with 2010-11)

Result
48%
target
achieved

Business travel

Target
30%
reduction in domestic
flights (compared with
2009-10)

Result
50%
target
achieved

Water usage per full-time equivalent (FTE) employee

Target
**ratio of 4m³
to 6m³**
per FTE

Result
5.6m³
target
achieved

Waste generation and paper consumption

Target
Less than
10%
of waste to go to landfill

Result
0%
target
achieved

Reduce the overall
amount of waste
generated from
**0.14
tonnes**
per FTE in 2011-12

Reduced to
**0.11
tonnes**
per FTE
target
achieved

Increase the proportion
of waste which is
recycled from
85%
in 2011-12

80%
target not
achieved

50%
reduction in paper
(compared with
2009-10)

63%
target
achieved

Ndikimi në mjedis

Politika e Britanisë së Madhe në administrimin e organizatës në mënyrën më të përgjegjshme mjedisore. Efekti i drejtpërdrejtë në mjedis përfshin çlirim të gazeve serrë të lidhura me udhëtimet e punës, përdorimin e energjisë, përdorimin e ujit, konsumin e letrës dhe krijimin e mbetjeve në ndërtesa dhe vështirësimin e objektivave të qëndrueshmërisë në të gjitha këto fusha; të dhënat e lidhura publikohen në faqen e tyre në internet dhe jepen të përmbledhura në figurën më poshtë. Britania e Madhe vlerëson ndikimin në mjedis nga veprimtaritë e saj dhe përdor një sistem të administrimit mjedisor për të siguruar kuadrin për vendosjen dhe shqyrtimin e objektivave në mbështetje të përmirësimit të vijueshëm.

Core SDG Indicators for Entity Reporting TRAINING MANUAL

Vendimi

- ✓ Udhëzues teknik për dhënie të informacioneve
- ✓ 4 kapituj me një listë burimesh të përzgjedhura
- ✓ Gjendet në gjuhët angleze dhe spanjolle